

2026 T.C. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

YURT

DIŞINDA

**GÖREVLENDİRİLECEK
ÖĞRETMENLERİ**

SEÇME SINAVI

**YENİ SINAV
KONULARINA
GÖRE**

ÖZET BİLGİLER - HAP BİLGİLER - ÇIKMIŞ SORU BİLGİLERİ

ÖZETİN ÖZETİ

GENİŞ KONFOR

ediför
yayınevi

YURT DIŞINDA GÖREVLENDİRİLECEK ÖĞRETMENLERİ SEÇME SINAVI

EDİTÖR

Turgut MEŐE

YAZAR

Komisyon

©

Bütün hakları Editör Yayınevine aittir.
Yayıncının ve editörün izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik,
mekanik yollarla ya da fotokopi yoluyla basımı, çoğaltılması ve dağıtımı yapılamaz.
Kitabın bilimsel sorumluluđu editöre aittir.
Editör bölümlere katkıda bulunmuştur.

ISBN

978-605-280-567-1

SERTİFİKA NO

40447

SAYFA TASARIMI

Editör Dizgi Ekibi

KAPAK TASARIMI

Editör Grafik Ekibi

BASKI

Data Dijital Matbaacılık

ANKARA

İLETİŐİM

İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi

1518 Sok. Mat-Sit İş Merkezi No: 2/20

Yenimahalle / ANKARA

Tel: 0 312 384 20 33-0 505 925 57 81

Fax: 0312 342 23 58

www.editoryayinevi.com

İÇİNDEKİLER

DİL VE ANLAM BİLGİSİ	5
TÜRK EDEBİYATI	47
İNSANLIĞIN ORTAK MİRASI OLAN KÜLTÜREL MİRASIMIZ	95
TÜRK KÜLTÜRÜ (SANAT, MİMARİ, MÜZİK, YEMEK, AİLE VE BAYRAMLAR	115
GENEL TÜRK TARİHİ	131
T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	159
TÜRKİYE COĞRAFYASI	191
TÜRK DEVLETLERİ VE TOPLULUKLARI	241
TÜRKLERİN BİLİM, SANAT VE MEDENİYETE KATKILARI	249
TÜRK DÜŞÜNCE TARİHİ VE DEVLET FELSEFESİ	259
TÜRK EĞİTİM TARİHİ	283
ÖĞRETİM İLKE VE YÖNTEMLERİ	307
ÖĞRENME PSİKOLOJİSİ	341
KÜLTÜREL DİPLOMASİ VE EĞİTİM	367
05/06/2003 TARİHLİ VE 2003/5753 SAYILI BAKANLAR KURULU KARARI	377
657 SAYILI DEVLET MEMURLAR KANUNU	383
5682 SAYILI PASAPORT KANUNU	393
1 SAYILI CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİNİN (MEB)	395
ULUSLARARASI KURULUŞLAR	407
GENEL KÜLTÜR	413

DİL VE ANLAM BİLGİSİ

EDITÖR YAYINLARI

SÖZCÜKTE ANLAM

- Sözcük (kelime); bir dilde, belli bir anlamı ya da görevi olan en küçük ses birimidir.
- Her sözcüğün bir anlamı olmakla birlikte, cümle içerisinde üstlendiği görevleri de vardır. Bu da sözcüklerin farklı anlam boyutlarını ortaya çıkarır.

ÇOK ANLAMLILIK

- Sözcüklerin cümle içerisindeki kullanımlarına göre farklı anlamları ifade etmesidir. Yani bir sözcüğün birden fazla anlamda kullanılabilmesidir.

Gerçek (Temel) Anlam

- Bir sözcüğün tek başına kullanıldığında zihinde uyandırdığı ilk anlamdır. Sözcüğün, sözlükte verilen ilk anlamıdır.
 - › Sürekli soğuk su içtiğinden boğazı ağrıyordu. (Boynun ön bölümü ve bu bölümü oluşturan organlar)

Yan Anlam

- Sözcüğün gerçek anlamına bağlı olarak kazandığı ve gerçek anlamla arasında benzerlik ilişkisi olan anlamıdır.
 - › Testinin boğaz kısmı, diğer yerlerine göre dar olur. (Şişe, güğüm vb. kaplarda ağza yakın dar bölüm.)

Terim Anlam

- Sözcüğün herhangi bir bilim, sanat, meslek dalıyla ilgili kazandığı anlamıdır.
 - › Çanakkale Boğaz'ı, dış güçlerin göz diktiği yerlerden biriydi. (İki kara arasındaki dar deniz - Coğrafya ile ilgili)
 - › İzlediğimiz son oyunda kostüm ve dekor çok iyiydi. (Tiyatro ile ilgili)

Mecaz Anlam

- Bir sözcüğün gerçek anlamından tamamen uzaklaşarak kazandığı yeni anlamıdır.
 - › Afet bölgelerinde binlerce boğaz gıda yardımı bekliyor. (Yiyeceği içeceği sağlanan kimse.)

Somut Anlam

- Sözcüklerin beş duyu organından biriyle veya birkaçıyla algılanabilen kavram ya da varlıkları karşılayan anlamıdır.
 - › Yemekten sonra genellikle sütlü tatlıları tercih ederim.
 - › Papatyaların kokusu bahçeyi sarmıştı.

Soyut Anlam

- Sözcüklerin beş duyu organından biriyle veya birkaçıyla algılanamayan; varlıkları akıl, inanç ve sezgilerle kabul gören kavram ya da varlıkları karşılayan anlamıdır.
 - › Annesi ona nasıl da tatlı tatlı bakıyordu.
 - › Dün gece gördüğü rüyayı yorumlatmak istiyordu.

SÖZCÜKLER ARASI ANLAM İLİŞKİSİ

- Sözcüklerin eş anlamlı, eş sesli, karşıt anlamlı, yakın anlamlı, nitel veya nicel ya da genel veya özel anlamlı olması sözcükler arasında bir anlam ilişkisi olduğunu belirtir.

Eş Anlamlı (Anlamdaş) Sözcükler

- Yazılışları ve okunuşları farklı, anlamları aynı olan sözcüklerdir.
 - › ihtiyaç - yaşlı
 - › cümle - tümce
 - › tabiat - doğa
 - › misafir - konuk

Eş Sesli (Sesteş) Sözcükler

- Yazılışları ve okunuşları aynı, anlamları farklı sözcüklerdir.
 - › Neden kondun a bülbül kapıdaki asmaya (çardak üzerine yayılan üzüm-bitki)
Ben yarımdan ayrılmam götürseler asmaya (asmak işi)

NOT

- Düzeltme işareti (^) olan sözcüklerde sesteşlik ilişkisi yoktur.
 - › kar → kâr, hala → hâla
- Sözcüklerin gerçek ve mecaz anlamları arasında sesteşlik ilişkisi kurulmaz.

Zıt (Karşıt) Anlamlı Sözcükler

- Anlamca birbirinin karşıtı olan, çelişen sözcüklerdir.
 - › doğru - yanlış
 - › üzgün - mutlu
 - › yavaş - hızlı
 - › zor - kolay

NOT

- Bir sözcüğün olumsuzu onun zıt anlamlısı değildir.
 - › gelmek → zıddı: gitmek
olumsuzu: gelmemek

Yakın Anlamlı Sözcükler

- Cümledeki kullanımlarına göre kimi zaman aynı anlamları karşılayan ancak eş anlamlı sözcükler gibi birebir aynı anlama gelmeyen sözcüklerdir.
 - › ilerlerken - yürürken
 - › çabalamak - çalışmak

ANLATIM BOZUKLUĞU

- Dilin yanlış kullanılmasından kaynaklanan ve doğru iletişimi engelleyen anlatım yanlışlarına anlatım bozukluğu denir. Anlatım bozuklukları anlama dayalı ve yapıya dayalı bozukluklar olmak üzere iki başlıkta incelenir:

ANLAMA DAYALI ANLATIM BOZUKLUKLARI

Gereksiz Sözcük Kullanılması

- Bir cümlede eş anlamlı sözcüklerin bir arada kullanılması ya da bir sözcüğün anlamını başka bir sözcüğün içermesi durumunda (aynı anlama gelen ifadelerin bir arada kullanılması durumunda) gereksiz sözcük kullanılmış demektir.
 - › Onunla **ilk kez** durakta tanıştım.
 - › Komşuları ona **beklenmedik** bir sürpriz yaptılar.
 - › Bu ürün **yurt dışından** ithal ediliyor.

✦ Aynı anlama gelen ek ve sözcüğün aynı cümlede kullanılması da gereksiz sözcük kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğuna neden olur.

- › Kuzenim Almanca **dilini** çok iyi konuşuyor.

“-ca” yapım eki, sözcüğe zaten dil anlamını katmıştır.

✦ Yardımcı fiil kullanılmasına gerek olmayan durumlarda, bir isim ile yardımcı fiili birlikte kullanmak anlatım bozukluğuna neden olur.

- › Bu sessizlikten kuşku eden Kerime sinsiye yaklaştı bizlere.

“Kuşku eden” değil, “kuşkulanan” olmalıydı.

Anlamca Çelişen Sözcüklerin Kullanılması

- Cümlede anlamca çelişen ifadelerin bir arada kullanılması anlatım bozukluğuna yol açar. Genellikle “kesinlik” anlamı içeren bir sözle “olasılık” anlamı içeren bir sözün birlikte kullanılmasından kaynaklanır.
 - › Şüphesiz sen bu soruları yapabilirsin.
kesinlik olasılık
 - › Zannediyorum ki işi mutlaka alacak.
tahmin kesinlik

Sözcüğün Yanlış Anlamda Kullanılması

- Cümlelerde, anlamca ya da yazım olarak birbirine yakın olan sözcükler birbiriyle karıştırıldığından anlatım bozukluğu yapılabilmektedir.
 - › Bütün konuları **kaplayan** bir deneme yapacağım. (“**kaplayan**” yerine “**kapsayan**” kullanılmalı)

kaplayan: her yanıyla örten, kuşatan

kapsayan: içine almak

- › Meyve **ücretlerine** zam yapıldı. (“**ücret**” yerine “**fiyat**” kullanılmalı)

ücret: iş gücünün, emeğin karşılığı olan para

fiyat: alım satımdaki parasal karşılık, eder

Sözcüğün Yanlış Yerde Kullanılması

- Cümlede herhangi bir sözcük, olması gereken yerde kullanılmazsa anlatım bozukluğu yapılmış olur.

- › **Zincirsiz** trafiğe çıkanlar çok zorluk yaşadılar.

“zincirsiz” sözcüğü, “çıkanlar” sözcüğünden önce gelmeli

- › Burada **davetiyesiz** salona girilmez.

“davetiyesiz” sözcüğü, “salona” sözcüğünden sonra gelmeli

Deyimlerin Yanlış Anlamda Kullanılması

- Deyimler, sözcükleri kalıplaşmış ve değiştirilemeyen söz öbekleridir. Bazen cümlede deymi oluşturulan sözcüklerden birinin değiştirilmesi veya deyimın yanlış anlamda kullanılması anlatım bozukluğuna sebep olur.

- › Çok hayırsever biriydi, **elinden geleni ardına koymazdı**.

Kullanılan deyim, cümlenin anlamını karşılamamaktadır. “**Elinden geleni yapmak**” deyimini kullanılmalıdır.

- › Ahmet’e **ayak bağı oluyor**, işlerin zamanında bitmesini sağlıyordu.

“**Ayak bağı olmak**” deyimini “engel olmak” anlamına gelir ve bu anlam, cümlenin içeriğine uygun değildir. Cümlede kullanılan deyimın yerine “**yardımda bulunuyor**” ifadesi kullanılmalıydı.

Anlam Belirsizliği

- Bazı cümlelerde anlam belirsizdir ve cümleden iki farklı anlam çıkarılmaktadır. Cümlenin anlatmak istediği asıl düşünce anlaşılmamaktadır. Örneğin ikinci tekil şahıs zamiri olan “senin” veya üçüncü tekil şahıs zamiri olan “onun” sözcükleriyle yapılan tamlamalarda tamlayan olan “senin” veya “onun” sözcükleri düştüğünde anlam belirsizliği olmaktadır.

- › Markete uğradığını sanmıyorum.

senin markete **onun** markete
uğradığını uğradığını

- › Eşyalarını okuldaki dolaba bıraktım.

senin eşyalarını **onun** eşyalarını

TÜRK EDEBİYATI

ŞİİR

- Zengin sembollerle, ritimli ve ahenkli sözlerle, seslerin uyumlu kullanımıyla ortaya çıkan edebî anlatım biçimine denir. Şiir, okurda estetik duygular ve coşkunluk uyandıran bir edebiyat ürünüdür.

ŞİİRDE TEMA

- Şiirde okuyucuya iletilmek istenen ana duyguya tema denir. Şiirin geneline yayılır ve de soyuttur.

ŞİİR DİLİ

- Günlük konuşma dili ile şiir dili birbirinden farklıdır. Şiirde, günlük dildeki sözcüklere özel ve farklı anlamlar yüklenir yani şiir dilinde imgeler vardır.

İMGE

- Şairin; bir varlığı, kavramı, durumu daha canlı ve daha duygulu anlatmak için onu başka varlık, kavram veya durumların çizgi-leriyle anlatmasıdır.

SÖYLEYİCİ

- Şiirde şairin sesini ve söyleyişini emanet ettiği kurgusal bir kişi veya varlıktır.

MAHLAS

- Divan şairlerinin şiirlerinde kullanmış oldukları takma adlardır. Genellikle son beyitte kullanılır.

MANZUME

- Ölçülü, uyaklı dizelerle yazılmış metinlerdir. Sözcükler genellikle gerçek anlamlarında kullanılır. Sanatsal olmayan her konu işlenebilir.

MAZMUN

- Şiirde kalıplaşmış olan söz ve benzetmelerdir.

ŞİİRDE GELENEK

- Türk şiirinde destan geleneği, halk şiiri geleneği, divan şiiri geleneği ve modern (serbest) şiir geleneği başlıklarında ele alınır.

NAZİM BİRİMİ

- Şiirlerde anlam bütünlüğü gösteren ve yapıyı oluşturan, dize veya dizeler topluluğudur. Dize sayısına göre adlandırılır. Nazım birimleri:

Mısra (Dize)

- Ölçülü ve anlamlı, bir satırlık nazım birimi.
 - › İstanbul'u dinliyorum gözlerim kapalı

Orhan Veli Kanık

Beyit

- Anlamca bir bütünlük oluşturan ve iki dizeden oluşan nazım birimidir.

- › Beni candan usandırdı cefâdan yâr usanmaz mı
Felekler yandı âhımdan murâdım şem'i yanmaz mı

Fuzulî

Dörtlük

- Dört dizeden oluşan ve anlam bütünlüğü olan nazım birimidir.

- › Yiğidin eyisini nerden bileyim
Yüzü güleç kendi yaman olmalı
Kasavet serine çöktüğü zaman
Gönlünün gâmını alan olmalı

Karacaoğlan

Bent

- Üç, beş veya daha fazla dize öbeklerinden oluşan ve anlam bütünlüğü olan nazım birimidir.

- › Beni bu güzel havalar mahvetti
Böyle havada istifa ettim
Evkaftaki memuriyetimden
Tütüne böyle havada alışımdı
Böyle havada aşık oldum
Eve ekmele tuz götürmeyi
Böyle havalarda unuttum.

Orhan Veli Kanık

NAZİM BİÇİMİ (NAZİM ŞEKLİ)

- Şiirin; nazım birimi, ölçüsü ve kafiye örgüsüne göre kazandığı biçimsel özelliklerdir.
- Türk şiirindeki başlıca nazım şekilleri:

Halk Şiiri
Anonim Halk Şiiri: Mâni, Türkü
Âşık Tarzı Halk Şiiri: Koşma, Semai, Varsağı, Destan
Aruz Ölçüsüyle Yazılan Halk Şiiri: Divan, Kalenderi, Semai, Selis, Satranç
Divan Şiiri
Beyitlerle Kurulanlar: Gazel, Kaside, Mesnevi, Kıt'a, Müstezat
Bentlerle Kurulanlar: Tuyuğ, Rubai, Murabba, Şarkı, Muhammes, Terkibibent, Terciibent
Batı Etkisindeki Türk Şiiri
Sone, Terzarima, Triyole, Balat, Serbest nazım

EDEBİ AKIMLAR

HÜMANİZM (İNSANCILIK): İnsan sevgisini temel alan bir anlayıştır. İnsana değer vermek, onu sevmek esastır.

Temsilcileri: Dante ve Montaigne...

KLASİSİZM: 16. yüzyılda Fransa'da başlamıştır. Bu akımın doğup gelişmesinde Hümanizm ve Rönesans etkilidir. Bu akımda akıl ve sağduyu önemlidir. Konular eski Yunan ve Latin edebiyatından alınır. "Sanat için sanat görüşü" savunulur. Dil ve üslup kusursuzdur, soyludur. Kahramanlar sıradan insanlar değil, seçkin kişilerdir. Önemli olan konu değil, konunun işleniş biçimidir.

Temsilcileri: Moliere, Pascal, Corneille, Racine, La Fontaine, La Bruyere, Voltaire; Ahmet Vefik Paşa, Şinasi...

ROMANTİZM (COŞUMCULUK): Klasisizme tepki olarak Fransa'da doğmuştur. Akıl yerine duygulara ve hayallere önem verilir. Konular Hristiyanlıktan, tarihten ve günlük yaşamdan alınır. "Sanat toplum içindir." görüşü benimsenmiştir. Sanatçılar eserlerinde kişiliklerini gizlemezler. İyi, kötü, doğru, yanlış gibi karşıtlıklardan yararlanılır.

Temsilcileri: Shakespeare, Goethe, Schiller, Jean Jacques Rousseau, Lamartine, Victor Hugo, Aleksandre Dumas Pere, Puşkin; Namık Kemal, Abdülhak Hamit Tarhan, Ahmet Mithat Efendi, Recaizade Mahmut Ekrem...

REALİZM (GERÇEKÇİLİK): Romantizme tepki olarak doğmuştur. His ve hayale kapılmadan toplum gerçekleri olduğu gibi yansıtılır. "Sanat için sanat görüşü" savunulur. Eserlerde biçim güzelliği ve kusursuzluk önemlidir. Kişilerle birlikte mekânın tanıtılması (betimleme) önemlidir.

Temsilcileri: Flaubert, Stendhal, Balzac, Turgenyev, Çehov, Gogol, Tolstoy, Dostoyevski, Ernest Hemingway; Recaizade Mahmut Ekrem, Samipaşazade Sezai, Halit Ziya Uşaklıgil, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Refik Halit Karay, Reşat Nuri Güntekin, Halide Edip Adıvar...

NATÜRALİZM (DOĞALCILIK): Gözlemlerle birlikte bilimselliği de esas alan bir akımdır. Toplum büyük bir laboratuvar, insan deney konusu (kobay), sanatçı da bilgin sayılmıştır. İnsan soya çekim ve genetik özellikleriyle ele alınır. Gözlem ve tasvir çok önemlidir. Eserlerde kötümserlik hâkimdir. Gerçekler çirkin ve olumsuz yönleriyle işlenir. Kahramanlar, ağız özelliklerine göre konuşturulur. Yazar eserde kişiliğini tamamen gizler.

Temsilcileri: Emile Zola (akımın öncü ismi), Guy de Maupassant, John Steinbeck, Goncourt Kardeşler, Alphonse Daudet; Nabizade Nazım, Beşir Fuat, Hüseyin Rahmi Gürpınar...

PARNASİZM: Romantizme tepki olarak çıkmıştır ve şiire has olan bir akımdır. Şiirdeki realizmdir. "Sanat sanat içindir." ilkesi savunulmuştur. Şiirde kelimeler seçilerek kullanılır.

Temsilcileri: Francois Coppee, Theodore de Banville, Maria de Heredia; Tevfik Fikret, Yahya Kemal...

SEMBOLİZM: Şiire özgü bir akımdır. Şiirde dış dünya ve nesnelere sembollerle anlatılır. "Sanat için sanat" anlayışı vardır. Şiir, anlaşılacak için değil hissedilmek içindir. Şiirde müzik çok önemlidir, kelimelerin müzikal değeri olmalıdır. Dil oldukça ağırdır.

Temsilcileri: Baudelaire, Mallarme, Arthur Rimbaud, Paul Verlaine, Paul Valery, Edgar Allan Poe; Ahmet Haşim, Cenap Şahabettin, Ahmet Hamdi Tanpınar, Cahit Sıtkı Tarancı...

EMPRESYONİZM (İZLENİMCİLİK): Önceleri resim sanatına özgü bir akım olan empresyonizm, zamanla edebiyatta da kendine yer bulmuştur. Sanatçılar, dış dünyada gördüklerinin gerçek yönünü değil, "kendilerinde uyandırdığı izlenimleri" anlatmışlardır. Evrene ve dış dünyaya karşı ilgisizdirler. Tamamen hayal ve soyutluk vardır. "Sanat için sanat" anlayışı vardır.

Temsilcileri: Paul Verlaine, Arthur Rimbaud, Rainer Maria Rilke; Ahmet Haşim, Ahmet Muhip Dıranas, Cahit Sıtkı Tarancı...

EKSPRESYONİZM (DIŞAVURUMCULUK): Empresyonizm ve natüralizme tepki olarak doğmuştur. Bireyin en gizli yönleri ve iç dünyası olduğu gibi anlatılır. Amaç insanların ruhsal durumlarının ortaya konmasıdır. İç gözleme çok önem verilir.

Temsilcileri: Franz Kafka, Eliot, James Joyce; Türk edebiyatında belirgin bir temsilcisi yoktur.

KÜBİZM: Kübist sanatçılar, "söylenmemiş, görülmemiş olanı" gün ışığına çıkarmaya çalışmışlardır. Düzyazı ile şiiri kaynaştıran kübist sanatçılar, temelde izlenimcilik akımına karşı çıkmışlardır. Şiirler, anlamlandırılması son derece zor metinler hâline getirilmiştir.

Temsilcileri: Guillaume Apollinaire, Blaise Cendrars; Türk edebiyatında belirgin bir temsilcisi yoktur.

FÜTÜRİZM (GELECEKÇİLİK): Sanat ve edebiyata makine ve hızı sokan bu akımın öncüsü İtalyan şairi Marinetti'dir. Fütüristler makine ve çark seslerini şiirlerinde bolca kullanmışlardır.

Temsilcileri: Marinetti; Nazım Hikmet Ran.

DADAİZM: Dil ve estetik kuralları bir yana bırakılarak "kuralsızlık" ilkesi benimsenmiştir. Kelimeler rastgele kullanılır.

Temsilcileri: Tristan Tzara (kurucu), Hugo Bale...

SÜRREALİZM (GERÇEKÜSTÜCÜLÜK): Freud'un "psikanaliz kuramı"nın edebiyata uyarlanmış biçimidir. Sürrealistlere göre insanı yönlendiren içgüdü, bilinçaltıdır. Şairler adeta hipnotize edilmiş gibidirler.

Temsilcileri: Andre Breton, Louis Aragon; Orhan Veli Kanık ve arkadaşları (Garipçiler), İkinci Yeniciler...

EGZİSTANSİYALİZM (VAROLUŞÇULUK): Bu akıma göre insan kendi özünü kendisi seçer. İnsan önce dünyaya gelir, var olur, ondan sonra olmak istediği gibi olur.

Temsilcileri: Jean Paul Sartre, Albert Camus, Andre Gide, Franz Kafka...

**İNSANLIĞIN ORTAK
MİRASI OLAN
KÜLTÜREL MİRASIMIZ**

KÜLTÜREL MİRAS

- Kültürel miras, bir toplumun üyelerine ortak geçmişlerini anlatan, aralarındaki dayanışma ve birlik duygularını güçlendiren bir hazinedir. İnsanların tarih boyunca biriktirdikleri deneyimlerin ve geleneklerin devamlılığını, geleceğin doğru kurulmasını sağlar.
- Kültürel miras ona miras niteliğini veren evrensel değerlerin yanında gençlere yeni öğrenme ve gelişme fırsatları sunduğu, insanlara güzel duygular ve sıcak anılar yaşattığı, yaratıcılığı ve keşfetme güdüsünü beslediği, dünyaya ve hayata bakışımıza derinlik kattığı ve hepimizin geçmişimizden öğrenecek çok şeyimiz olduğu için korunmalıdır.
- Kültürel miras; kimliğimizle, kültürümüzle, tarihimizle ilgili somut ve soyut değerlerin tümüdür.
- Tarihi kentler ve dokular, kültürel peyzajlar, anıtsal yapılar, arkeolojik alanlar, kadar dil, gelenek, dans, müzik, ritüeller gibi yaşayan ama somut olmayan değerler de kültürel mirası oluşturur.
- Kültürel miras geçmişle bugün arasında bağlantı kurarak içinde yaşanılan kültüre ve dünyaya bir temel oluşturur ve geleceğin oluşturulmasında sağlam bir referans verirken manevi anlamda da insan hayatlarını zenginleştirir.
- Dünya Miras Listesi bütün insanlığın ortak mirası olarak kabul edilen evrensel değerlere sahip kültürel ve doğal varlıkları dünyaya tanıtmak, toplumda söz konusu evrensel mirasa sahip çıkacak bilinci oluşturmak ve çeşitli sebeplerle bozulan, yok olan kültürel ve doğal değerlerin yaşatılması için gerekli işbirliğini sağlamak amacıyla UNESCO'nun 17 Ekim – 21 Kasım 1972 tarihleri arasında Paris'te toplanan 17. Genel Konferansı kapsamında, 16 Kasım 1972 tarihinde "Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşme" kabul edilmiştir.
- 14.04.1982 tarih ve 2658 sayılı Kanunla katılmamız uygun bulunan bu Sözleşme, 23.05.1982 tarih ve 8/4788 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla onaylanarak 14.02.1983 tarih ve 17959 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanmıştır.
- Uluslararası önem taşıyan ve bu nedenle takdire ve korunmaya değer doğal oluşumlara, anıtlara ve sitlere "Dünya Mirası" statüsü tanınmaktadır.
- Sözleşmeyi kabul eden üye devletlerin UNESCO'ya başvurusuyla başlayan ve Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi (ICOMOS) ve Uluslararası Doğayı ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği (IUCN) uzmanlarının başvuruları değerlendirmesi sonunda tamamlanan bir işlem dizisinden sonra aday varlıklar Dünya Miras Komitesinin kararı doğrultusunda bu statüyü kazanmaktadır.
- Günümüzde, UNESCO, ICOMOS ve benzeri uluslararası kurumlar, organizasyonlar tarafından hazırlanan sözleşmelerde, uluslararası hukuk metinlerinde ya da ulusal düzeyde kullanılan yasalarda ve yönergelerde kullanılan kültürel miras kategorileri şunlardır;

Somut Kültürel Miras

- Taşınır Kültürel Miras (tablolar, heykeller, sikkeler, el yazmaları, arkeolojik eserler vs.)
- Taşınmaz Kültürel Miras (anıtlar, arkeolojik sitler, tarihi kent dokuları vs.)

Sualtı Kültürel Mirası

- Batıklar
- Sualtı kalıntıları
- Kentleri)

Somut Olmayan Kültürel Miras

- Sözlü gelenekler
- Gösteri sanatları
- Ritüeller

Doğal Miras

- Kültürel boyutu olan doğal sitler
- Kültürel peyzajlar gibi, fiziki, biyolojik ve jeolojik formasyonlar vs.)

UNESCO DÜNYA MİRAS LİSTESİ'NDE TÜRKİYE

- 2023 yılı itibarıyla Dünya genelinde UNESCO Dünya Miras Listesi'ne kayıtlı 1199 kültürel ve doğal varlık bulunmakta olup bunların 933 tanesi kültürel, 227 tanesi doğal, 39 tanesi ise karma (kültürel/doğal) varlıktır. Her yıl gerçekleşen Dünya Miras Komitesi toplantıları ile bu sayı artmaktadır.
- Gerekli belgelerin UNESCO Genel Merkezi'ne sunulmasıyla Türkiye Sözleşmeye 16.03.1983 tarihinde resmen taraf olmuştur.
- 1972 Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunması Sözleşmesi'ne göre oluşturulan ve Dünya Mirası Komitesi (DMK) tarafından belirlenen Dünya Mirası Listesi'nde Dünya Miras Alanı olarak ilan edilen 1199 miras yer almaktadır.
- Bunlardan 933'ü kültürel, 227'si doğal ve 39'u karma (doğal ve kültürel) miraslardır.
- **Türkiye'nin bu listede 19'u kültürel, 2'si karma olmak üzere 21 miras alanı bulunmaktadır:**
- Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası (Sivas) 1985
- İstanbul'un Tarihi Alanları (İstanbul) 1985
- Göreme Millî Parkı ve Kapadokya (Nevşehir) 1985 (Karma Miras Alanı)
- **Hattuşa:** Hitit Başkenti (Çorum) 1986
- Nemrut Dağı (Adıyaman) 1987
- Hieropolis-Pamukkale (Denizli) 1988 (Karma Miras Alanı)

GENEL TÜRK TARİHİ

TÜRKLERİN TARİH SAHNESİNE ÇIKIŞI

- Türk adı;
 - Çin kaynaklarında; miğfer,
 - Uygur metinlerinde; güç, kuvvet,
 - Kaşgarlı Mahmut'a göre; olgunluk çağı,
 - Ziya Gökalp'e göre töre sahibi,
 - A. Wamberg'e göre türük (türemek),
 - G. Doerfer'e göre devlete bağlı halk,

gibi çeşitli anlamlarda kullanılmıştır.

- Ayrıca;
 - Türk adından ilk olarak Çin yıllıklarında bahsedilmiştir.
 - Türk kelimesini siyasi olarak ilk kez Kök Türkler kullanmıştır.
 - Türkiye kelimesi coğrafi bir terim olarak ilk kez Bizans kaynaklarında VI. yüzyılda Orta Asya için kullanılmıştır.
 - Türkiye kavramı XI. yüzyıldan itibaren Anadolu için kullanılmıştır.

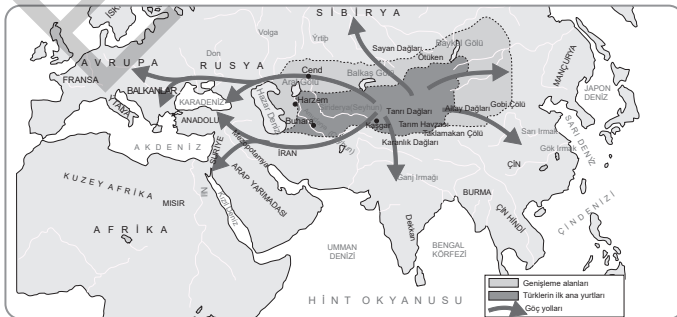
Türklerin Ana Yurdu

- Türklerin ana yurdu "Orta Asya"dır.
- Orta Asya; doğuda Kingan Dağları, kuzeyde Sibiryaya, batıda Hazar Denizi, güneyde Hindikuş ve Karanlık dağları ile çevrilidir.

ORTA ASYA TÜRK GÖÇLERİ

Göçlerin Sebepleri

- İklim koşullarının değişmesi (Kuraklık, salgın hastalıklar, otlak ve tarım alanlarının daralması)
- Bağımsız yaşama arzusu
- Hayvan hastalıkları
- Boylar arası mücadeleler
- Çin ve Moğol baskısı
- Yeni yurt edinme düşüncesi
- Nüfusun artması

Göçlerin Sonuçları

- Yeni devletler kuruldu.
- Kültürel etkileşim gerçekleşti.
- Bazı Türk devletleri millî benliklerini kaybetti.
- Kavimler Göçü yaşandı. (İlk Çağ bitti, Orta Çağ başladı.)
- Orta Asya'da nüfus azaldı.

NOT

- Türkler geniş bir coğrafi alana yayılmış, yazıyı geç kullanmış ve göçebe hayat yaşamışlardır. Bu durum Türk tarihinin bir bütün olarak incelenmesini zorlaştırmış ve Türklerin ana yurtlarının belirlenmesini güçleştirmiştir.
- At unsuru göçü kolaylaştırmıştır. Ayrıca at, Türklerin kabiliyet gücünü artırmış ve savaşlarda başarılı olmalarında etkili olmuştur.

ORTA ASYA KÜLTÜR MERKEZLERİ

Anav Kültürü: Aşkabat'ın güneydoğusunda yer alır. Orta Asya'nın en eski kültür bölgesidir. At ilk kez bu kültürde görülmüştür.

Afanesyev Kültürü: Türklerin en eski kültür merkezidir. Altay-Sayan Dağları'nın güneybatı bölgesindeki Minusinsk Ovası'nda yer alır.

Kelteminar Kültürü: Bu kültür, Anav kültürünün etkisini taşır. Yerleşik hayatı benimsemişlerdir.

Andronova Kültürü: Yenisey yakınlarında bulunur. Bu kültürün yaratıcıları Türklerin ilk ataları olduğu kabul edilir. Tunç ve altından yapılan en eski eşyalar bu kültüre aittir.

Karasuk Kültürü: Adını Karasuk Nehri'nden alır. Demir madeni dünyanın pek çok bölgesine göre daha erken işlenmeye başlanmıştır. Atlı göçebe kültürünü Orta Asya'ya yaymıştır.

Tagar Kültürü: Bölgedeki en gelişmiş kültürdür. Metal silahlar yapmışlardır. Bu kültürün mensuplarına Altaylılar denir.

İLK TÜRK DEVLETLERİ

İskitler (Sakalar) (MÖ VIII - MÖ II)

- Orta Asya kökenli, atlı göçebe Türk toplulukları tarafından kurulmuştur.
- Ölülerini eşyalarıyla birlikte gömmeleri ahiret inancının varlığını gösterir.
- Tomris adında kadın hükümdarları vardır.
- Savaşçı bir topluluktur. Ordularında Amazon adı verilen kadın askerler yer almıştır.
- Şu Destanı ve Alp Er Tunga Destanı en önemli sözlü edebiyat eserleridir. Firdevsi'nin "Şehname"sinde İskit-Pers savaşlarından bahsedilir. Bu eserde Alp Er Tunga'dan Efrasiyab olarak bahsedilmiştir.

BEYLİKTE DEVLETE (KURULUŞ DÖNEMİ) (1302-1453)

KAYI BOYU'NUN ANADOLU'YA GELİŞİ

- Osmanlı Devleti'ni kuranlar, Oğuzların Bozok koluna bağlı Kayı boyundandır.
- Malazgirt Zaferi'nden sonra Ahlat yöresine yerleşmiş olup daha sonra Türkiye Selçuklu Devleti tarafından Ankara yakınlarındaki Karacadağ'a, sonra da Söğüt ve Domaniç'e uç beyliği olarak yerleştirilmişlerdir.

13. YÜZYIL BAŞLARINDA BALKANLARDA VE ANADOLU'DA GENEL DURUM

- **Balkanlar:** Balkanlarda Bulgar ve Macar krallıkları, Eflak ve Boğdan prenslikleri, Sırp ve Rum despotlukları bulunuyordu. Bunlar siyasi birlikten yoksun birbirleriyle ve Bizans ile mücadele etmekteydi.
- **Anadolu:** Anadolu'nun genelinde bulunan Türk beylikleri birbirleriyle hakimiyet mücadelesine girmişlerdi.
- Bizans'ın Anadolu toprakları, tekfur denilen valiler tarafından yönetilmekteydi.
- Doğu Karadeniz'de Trabzon Rum Devleti bulunmaktaydı.
- Akdeniz ve Ege kıyılarında ise Venedik ve Ceneviz kolonileri vardı.

OSMANLI DEVLETİ'NİN BÜYÜMESİNİ KOLAYLAŞTIRAN ETKENLER

- Yıkılmakta olan Bizans ve Türkiye Selçuklu devletlerinin arasında kurulması
- Osmanlıların, Moğol İlhanlı Devleti, Türkiye Selçuklu Devleti, Ahiler ve Anadolu beylikleri ile iyi geçinmesi
- Anadolu beylikleri arasındaki mücadeleye karışmaması
- Cihat ve gaza düşüncesiyle Bizansla mücadeleye öncelik vermesi
- Osmanlı'nın kurulduğu coğrafyanın gelişmeye elverişli olması
- Bizans tekfurları arasındaki mücadelelerden yararlanması
- Anadolu ve Balkanlarda siyasi birliğin olmaması
- Kuruluş Dönemi padişahlarının ileri görüşlü olması
- Avrupa'da Yüzyıl Savaşları'nın yaşanması
- Merkezî yönetimin benimsenerek uygulanması
- Fetihlerin doğudan gelen fetihlerle desteklenmesi
- Fethettiği yerlerde hoşgörü (istimalet politikası) bir yönetim uygulayarak iskân faaliyetlerinde bulunması

DÖNEMİN PADİŞAHLARI

Osman Bey (1299 - 1326)

- Ertuğrul Gazi'nin ölümü üzerine yerine oğlu Osman Bey geçmiştir. Fahrüddin lakabını kullanmıştır.
- Osman Bey Anadolu'ya gaza yapmak için gelen Gazianı Rum adı verilen Ahilik Teşkilatını oluşturan Türkmen topluluklarının desteğini almıştır.
- İnegöl, Bilecik, Mudanya, Yenişehir, Yarhisar ve Yurddhisar alındı.
- Bilecik'i devletin merkezi yaptı (Demir madeninin varlığı nedeniyle).
- **Mangır** (bakır para) adı verilen ilk Osmanlı parasını bastırdı.
- Bizans'la ilk savaş olan **Koyunhisar Savaşı** yapıldı.
- Aşiretten beylik konumuna geçilmiştir.
- Osmanlı Devleti'nin ilk kadısı **Dursun Fakih**'tir.

Orhan Bey (1326 - 1362)

- Bursa'yı alıp merkez olarak kullanmıştır.
- Bizanslılarla **Maltepe Savaşı** yapılmış (1329). İznik ve İzmit alınmıştır.
- İznik'te ilk medrese açıldı.
- Bursa'da ilk bedesten inşa edildi.
- Çimpe Kalesi alındı.
- Böylece Osmanlılar ilk kez Rumeliye geçmiştir.
- İlk divan teşkilatı, yaya ve müsellemler (düzenli ordu birlikleri), adli teşkilat, vezirlik makamı, vakıf sistemi kuruldu.
- Karesioğulları'na son verilerek Osmanlı donanmasının temelleri atıldı. Karesioğulları Beyliği Osmanlı Devleti'ne katılan ilk beyliktir.
- Karamürselde ilk Osmanlı Tersanesi açıldı.
- İlk kez gümüş para bastırıldı.
- Bu dönemde beylikten devlete geçilmiştir.

I. Murat (1362 - 1389)

- "Devlet hükümdar ve oğullarının malıdır." anlayışı getirilmiştir.
- Germiyanogullarından çeyiz yoluyla toprak alınırken Hamitogullarından toprak satın alınmıştır.
- Haçlılarla **Sırpsındığı** (İlk Haçlı - Osmanlı savaşı) ve **I. Kosova Savaşı** (İlk kez top kullanıldı) yapıldı.
- Bizans'la **Sazlıdere** (Edirne alınıp başkent yapıldı.), Sırplarla **Çirmen Savaşı** yapıldı.
- Savaş esirlerinden asker oluşturma uygulaması olan Pençik sistemi ilk kez uygulanmıştır.
- Yeniçeri Ocağı kurulmuştur.

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

TRABLUSGARP SAVAŞI (1911 - 1912)

Savaşın Sebepleri

- İtalya'nın sömürge elde etmek istemesi
- İtalya'nın Trablusgarp'ta bulunan petrolü ele geçirmek istemesi
- Trablusgarp'ın İtalya'ya yakın ve savunmasız olması
- İtalya'nın Roma İmparatorluğu'nu yeniden kurmak istemesi
- Osmanlı Devleti'nin güçsüz olması
- İtalya'nın Akdeniz Antlaşması'yla İngiltere ve Fransa'nın desteğini alması
- Savaş öncesinde İtalya ile Rusya arasında **Racconigi Antlaşması'nın** imzalanması

Savaşın Başlaması ve Gelişimi

- Hazırlıklarını tamamlayan İtalya, Trablusgarp'a yerleşen İtalyan vatandaşlarına kötü davranıldığını iddia ederek Osmanlı'ya savaş açıp Trablusgarp'ı işgal etti.
- Trablusgarp'ta askeri gücü yetersiz olan Osmanlı Devleti donanması zayıf olduğu için Trablusgarp'a deniz yoluyla yardım edemedi. Mısır'ı işgali altında bulunduran İngiltere'nin Osmanlı ordusunun bölgeden geçişine izin vermemesi nedeniyle de kara yoluyla bölgeye yardım yollayamamıştır. Osmanlı Devleti, İtalya'ya karşı yerli halkı örgütlemek için Trablusgarp'a subaylar (Mustafa Kemal, Enver Bey, Nuri Bey, Fethi Bey, Ali Çetinkaya) göndermiştir.
- Kıyafet ve kimlik değiştirerek gizlice Trablusgarp'a geçen bu subaylardan Mustafa Kemal, Gazeteci Şerif kimliğini kullanmıştır.

Savaşın Sona Ermesi

- Derne ve Tobruk'ta Mustafa Kemal, Bingazi'de Enver Bey İtalyanların ilerleyişini durdurmuştur.
- İtalya Osmanlı Devleti'ni barışa zorlamak için Balkan Savaşları'nın da çıkmasını fırsat bilerek On İki Ada ve Rodos'u işgal etmiş, Çanakkale Boğazı'nı kuşatmış Akabe ve Beyrut'u bombalamıştır.
- Bu gelişmeler üzerine Osmanlı barış istemek zorunda kalmış ve iki devlet arasında Uşi Antlaşması imzalanmıştır.

UŞİ ANTLAŞMASI (1912)

- Uşi Antlaşması ile Trablusgarp ve Bingazi İtalya'ya bırakıldı.
- Balkan Savaşları'nın çıkmasından dolayı On İki Ada ve Rodos Yunan tehlikesine karşı kısa süre için İtalya'ya bırakıldı (İtalya 1947 Paris Antlaşması ile bu yerleri Yunanistan'a bırakmıştır.).
- Trablusgarp dini yönden Osmanlı Devleti'ne bağlı kalacaktır.

Böylece Osmanlı, Trablusgarp ile kültürel bağlılığını korumak istemiştir ve halifelik siyasi alanda kullanılmıştır.

- Trablusgarp ve Bingazi'nin 1909'dan beri Duyun-u Umumiye'ye olan taksitlerini ve bölgede bulunan halife temsilcilerinin maaşlarını İtalya ödeyecektir.
- Diğer devletlerin onaylaması hâlinde İtalya kapitülasyonların kaldırılmasına karşı çıkmayacaktır.

Savaşın Sonuçları

- Osmanlı Devleti Kuzey Afrika'daki son toprak parçasını kaybetti (Trablusgarp).
- Mustafa Kemal Kolağası (Yüzbaşı) rütbesinden, Binbaşılığa yükseldi.
- Mustafa Kemal'in ilk askeri başarısıdır.
- Bu savaş Mustafa Kemal'in sömürgecilğe karşı ilk savaşıdır.
- Osmanlı Devleti'nin zayıflığı anlaşıldı.
- Dünya tarihinde uçak ilk kez bu savaşta kullanılmıştır.

BALKAN SAVAŞLARI

I. BALKAN SAVAŞI (1912 - 1913)

Savaşın Nedenleri

- Fransız İhtilali'yle yayılan milliyetçilik akımı
- Rusya'nın panslavist politikası
- Reval Görüşmeleri ile İngiltere'nin Rusya'yı Balkan politikasında serbest bırakması
- Balkan devletlerinin Osmanlı'yı Balkanlardan atmak istemesi
- Osmanlı Devleti'nin güçsüz durumda olması

Savaşın Başlaması ve Gelişimi

- Rusya'nın teşvikiyle Bulgaristan, Yunanistan, Sırbistan ve Karadağ, Osmanlı Devleti'ne savaş açmıştır.
- 8 Ekim 1912'de Karadağ'ın saldırısıyla başlayan I. Balkan Savaşı'nda Osmanlı;
 - Ordunun siyasete karışması
 - Savaş öncesinde askerlerin bir kısmının terhis edilmesi
 - Dört cephede birden savaşıması
 - Silah, yiyecek, araç-gereç gibi konularda eksikliklerin olması

gibi nedenlerle yenildi.

- 30 Mayıs 1913'te Londra Antlaşması yapıldı. Antlaşmaya göre;
 - Osmanlı Devleti, Midye-Enez hattının batısında kalan toprakları Balkan devletlerine bırakacaktır.

TÜRK DIŞ POLİTİKASININ TEMEL İLKELERİ

- Atatürk, Misakımillî ile yeni Türk devleti için korunması mümkün gerçekçi bir sınır çizmiştir.
- Atatürk'ün "Yurtta barış, cihanda barış" sözü doğrultusunda geliştirilen dış politikasının ilkeleri şunlardır:
 - Milli sınırlarımız içinde varlığımızı korumak
 - Gerçekleştirilmeyecek emeller peşinde koşmamak
 - Diğer devletlerin iç işlerine karışmamak
 - Komşu ülkelerle dostluk ilişkilerini geliştirmek
 - Milli politikayı uygularken kamuoyunu dikkate almak
 - Uluslararası hukuka bağlı kalmak
 - Türk ulusunun uluslararası alanda saygınlığını artırmak
 - Bağımsızlığımıza saygı duyan devletlerle her alanda ilişkileri geliştirmek
 - Dünyadaki gelişmeleri yakından takip etmek

1923 - 1932 DÖNEMİ DIŞ POLİTİKA

Musul Sorunu (5 Haziran 1926)

- Lozan'da halledilemeyen konu konferans sonrasına bırakılmıştır.
- Heyetler uyuşmazlığı gidermek amacı ile Lozan sonrası ilk kez Mayıs 1924'de İstanbul'da (Haliç Konferansı'nda bir araya geldiler.
- Konferansın sonuçsuz kalması üzerine Türkiye sorunu Milletler Cemiyetine taşındı.
- Milletler Cemiyeti Geçici Brüksel Hattı adıyla bir rapor hazırladı.
- Bu rapor İngiltere'yi haklı görünce Türkiye sorunu La Haye Adalet Komisyonuna taşındı.
- La Haye Adalet Komisyonu da Geçici Brüksel Hattı'nı kabul edince Türkiye savaş kararı almak zorunda kaldı.
- Türkiye bu sorunda yalnız kalmamak için 17 Aralık 1925'de SSCB ile dostluk ve tarafsızlık antlaşmasını yeniledi.
- Türk ordusu Musul'da savaş için hazırlıklara başladığı sırada bölgede Şeyh Sait ve Nasturi İsyanı çıktı.
- Özellikle Şeyh Sait İsyanı'nı bastırmada zorlanan Türkiye, İngiltere ile barış yapmak zorunda kaldı.
- Yapılan Ankara Antlaşması ile Türkiye - Irak sınırı kesin olarak çizildi.

Ankara Antlaşması (5 Haziran 1926)

- Musul, Kerkük ve Süleymaniye İngiltere mandasındaki Irak'a bırakılacak.

- Musul ve Kerkük'teki Türk halkının hakları korunacak.
- Hakkari Türkiye'ye bırakılacak.
- Irak, Musul'dan elde edeceği petrol gelirlerinden %10'unu 25 yıllığına Türkiye'ye verecek.

Yabancı Okullar Sorunu (1926)

- Yabancılar kapitülasyonlar aracılığıyla Türk ülkesinde birçok okul açarak önemli kültürel haklara da sahip olmuşlardır.
- Lozan'a göre bu okullar kapatılmayacak ancak okullar Türk kanunlarına göre yönetilecektir.
- Bu konudaki en büyük sorun Fransa ile yaşanmıştır.
- Ancak Atatürk bu duruma sert tepki gösterip "Bu bizim iç sorumuzdur." diyerek karşı çıkmıştır.
- Yabancı Okullar Sorunu yeni Türk devletinin bundan sonraki ilk dış politika başarısıdır.

Nüfus Mübadelesi (10 Haziran 1930)

- Lozan'da bu sorun çözülememiştir.
- Yunanistan, Türkiye'de daha çok Rum halkını bırakmak isteyince ilişkiler gerginleşti.
- 1928 yılında bu sorunlar Milletler Cemiyeti'nde görüşüldüğü halde çözülemedi.
- 1930 Haziran ayındaki anlaşmayla sorun çözümlendi. Bu antlaşma ile İstanbul Rumları ile Batı Trakya Türklerinin hepsi yerleşik sayıldı (Ahalî Mübadelesi).
- Bu sorunun çözülmesi Türkiye'nin Milletler Cemiyetine üye olmasında ve Balkan Antantı'nın imzalanmasında etkili olmuştur.
- Venizelos, Atatürk'ü 1934 yılında Nobel Barış Ödülü'ne aday göstermiştir.

Dış Borçlar (1929-1933)

- Borçlar Sorunu Osmanlı Devleti'nden en çok alacağı olan Fransa ile yaşandı.
- Lozan'da Türkiye borçları taksitli ödeyeceğini belirtti.
- 1929 Dünya Ekonomik Bunalımı ile yeni Türk devleti Osmanlı'dan kalan borçları ödemekte zorluk çekti.
- Daha sonraki süreçte borçlar taksitler halinde ödenmiştir.
- 1954 yılında dış borçlar bitirilmiştir.

Bozkut - Lotus Olayı (2 Ağustos 1926)

- 2 Ağustos 1926 tarihinde Bozkurt adlı Türk gemisi ile Lotus adlı Fransız gemisi Ege Denizi'nde çarpışmıştır.

TÜRKİYE COĞRAFYASI

TÜRKİYE'NİN COĞRAFİ KONUMU

COĞRAFİ KONUM

Coğrafi Konum: Herhangi bir merkezin Dünya üzerindeki yerine denir. Paralel - meridyenler (matematik konum) ve özel konumdan oluşur.

Matematik Konum: Bir merkezin Ekvator'a ve başlangıç meridyenine olan uzaklığını ifade eder. Paralel ve meridyenlerden oluşmaktadır. Mutlak konum olarak da bilinir.

Paralel

Doğu - Batı yönünde çizilen hayali çizgilerdir. Bir yerin Ekvator'a olan uzaklığını ifade eder.

- Başlangıç paraleli ve en geniş paralel dairesi Ekvator'dur. Ekvator'un derecesi 0'dır.
- Ekvator, Dünya yüzeyini kuzey ve güney olmak üzere iki eş parçaya ayırır. Ekvator'un kuzeyine Kuzey Yarım Küre, güneyine Güney Yarım Küre denir.
- Kuzey Yarım Küre'de 90, Güney Yarım Küre'de 90 tane olmak üzere toplam 180 adet paralel dairesi bulunur.
- Ekvator'dan kutuplara doğru gidildikçe paralel boyları kısalır.
- Ardışık iki paralel arası mesafe her yerde 111 km'dir.

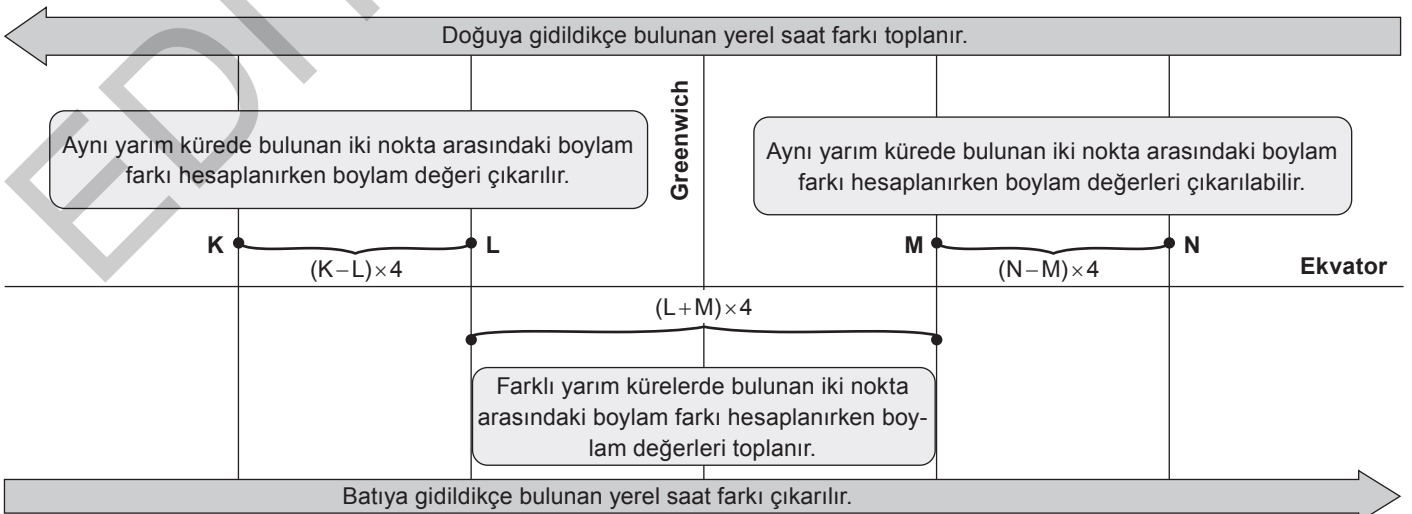
Enlem

Enlem, bir yerin ekvatora olan uzaklığına göre açısız konumdur.

- Kutuplara yaklaştıkça Güneş ışınlarının geliş açısı küçülür, bu da iklim, bitki örtüsü, yerleşimlerin sınırı gibi faktörleri etkiler.
- Kutuplara yaklaştıkça çizgisel hız azalır ve tan-gurup süreleri uzar, gece-gündüz süre farkı artar, yer çekimi artar.

Yerel Saat Hesaplama

Yerel saat, belirli bir bölgede veya konumda kullanılan standart saat dilimidir.

- Aynı enlem üzerindeki noktaların çizgisel hızları, tan-gurup süreleri, gölge boyları, Güneş'i alma açıları, gece-gündüz süreleri aynıdır ancak sıcaklık farklı olabilir.
- Sıcaklık farklılıkları özel konumdan kaynaklanabilir, bu nedenle enlem cevabı yerine Dünya'nın şekli de verilebilir.

Meridyen

Meridyenler, kutuplardan geçerek paralelleri dik kesen hayali yarım dairelerdir.

- Başlangıç meridyeni, İngiltere'nin Londra kenti yakınlarındaki Greenwich Gözlemevi üzerinden geçer.
- Başlangıç meridyeni doğu ve batı yarım küreleri ayırır, anti-meridyen 180. meridyen tarih değiştirme çizgisidir.
- Her yarım kürede, her bir meridyen derecesinin iki tane bulunur ve doğu-batı yönünde artar.
- Meridyenler arası mesafe Ekvator'da 111 km'dir, kutuplara gidildikçe daralır ve kutuplarda birleşirler.
- Bütün meridyenlerin boyları birbirine eşittir ve her bir meridyen üzerindeki noktaların açı değeri ve zaman farkı aynıdır ancak uzaklıkları farklıdır.
- İki meridyen arası mesafe değişse bile zaman farkı 4 dakikadır.

Boylam

- Bir yerin başlangıç meridyenine olan uzaklığının açı cinsinden değerine boylam denir.
- Boylamların sadece yerel saatlere etkisi vardır.
- Aynı boylam üzerindeki noktaların yerel saatleri, öğle vakitleri, Güneş'in karşısına geçme anları yıl boyunca aynıdır.

TÜRKİYE'NİN COĞRAFI BÖLGELERİ

BÖLGELERİN SINIFLANDIRILMASI

- Yeryüzü doğal, beşeri ve ekonomik etkinlikler bakımından kendi içerisinde benzerlik gösteren, ortak özellikleri bulunan ancak çevresine göre farklılıklar gösteren alanlara ayrılmıştır. Bu alanlara bölge adı verilir.
- Yeryüzünü oluşturan bu bölgelerin diğerlerinden ayrılabilmesi için bir ya da birkaç yönden ortak özelliklere sahip olması gerekir.
- Bölgeleri oluşturan özellikler; doğal (fiziki), beşeri, ekonomik ve işlevsel özelliklerdir.

Coğrafi Bölgeleri Oluşturan Etmenler		
Doğal Etmenler	Beşeri Etmenler	Ekonomik Etmenler
<ul style="list-style-type: none"> • Yer Şekilleri • İklim • Bitki örtüsü 	<ul style="list-style-type: none"> • Nüfus • Yerleşme 	<ul style="list-style-type: none"> • Tarım ve Hayvancılık • Sanayi ve Madencilik • Ticaret • Turizm

ÜLKEMİZDEKİ BÖLGESEL KALKINMA PROJELERİ

GAP (Güneydoğu Anadolu Projesi): Adıyaman, Batman, Şanlıurfa, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Mardin, Siirt ve Şırnak illerini kapsayan bu proje ile sosyal istikrar, ekonomik büyüme ve millî kalkınma amaçlanmaktadır. GAP'la birlikte ekonomik değeri yüksek tarımsal ürünlerin üretimi artmış, mercimek üretiminde ise gerileme olmuştur.

DAP (Doğu Anadolu Projesi): Malatya, Elazığ, Tunceli, Erzincan, Bingöl, Erzurum, Muş, Bitlis, Ardahan, Kars, Iğdır, Ağrı, Van, Hakkari ve Sivas olmak üzere toplamda 15 ili kapsamaktadır. Tarım ve hayvancılığa dayanan ekonomiyi geliştirmek, bölgenin sosyal ve kültürel açıdan kalkınmasını sağlamak amaçlanmıştır.

NOT

- Sivas İç Anadolu Bölgesi'nde olmasına rağmen DAP kapsamındadır.

Yeşilirmak Havzası Gelişim Projesi (YHGP): Proje Amasya, Tokat, Çorum ve Samsun illerini kapsamaktadır. Proje ile havzada akım düzensizliğinden kaynaklanan taşkın, erozyon, su ve çevre kirliliği sorunlarının çözülmesi planlanmaktadır. Düzenli şehirleşme ve sanayileşme, tarım- sanayi entegrasyonunu sağlama, hayvan soylarının ıslahı ile hayvancılığı geliştirme de projenin diğer amaçlarındandır.

KOP (Konya Ovası Projesi): Bir sulama projesidir. Obruklar Konya çevresinde tarım arazilerine zarar verdiği için Göksu Nehri'nin suları mavi tünel ile tarım arazilerine yönlendirilmiştir.

NOT

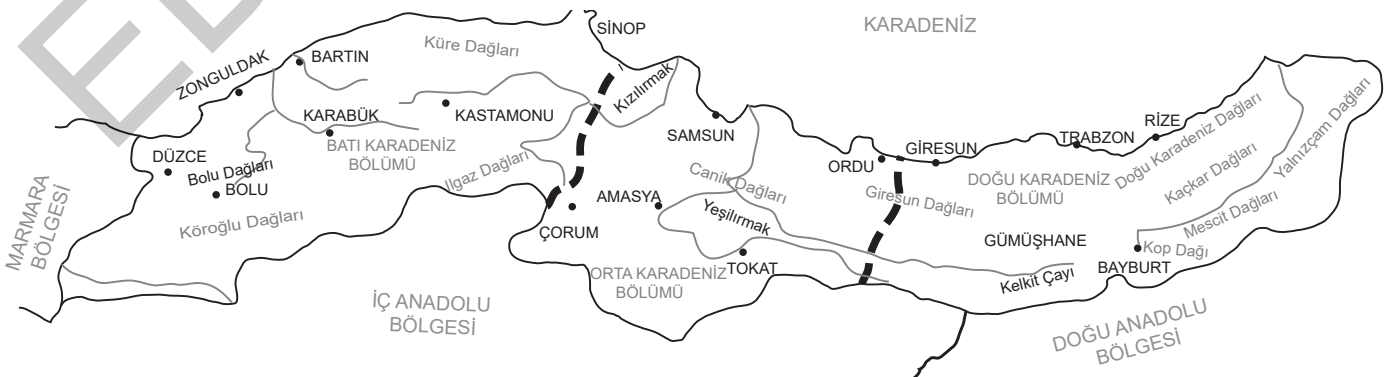
- Samsun, Çorum, Amasya ve Tokat DOKAP ve YHGP projelerinin her ikisinde de yer alırlar.

DOKAP (Doğu Karadeniz Projesi): Artvin, Bayburt, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize ve Trabzon illerini kapsayan proje ile işsizliğin önüne geçip göçü önlemek, bölge içi farklılıkları en aza indirmek, kıyı kesimde ürün çeşitliliğini artırmak ve turizm faaliyetlerini geliştirmek amaçlanmıştır.

ZBK (Zonguldak - Bartın - Karabük): Projenin amacı özel sektöre yeni yatırım alanları açmak, uzun ve orta vadeli bölgesel gelişme planı hazırlamaktır. Kömür işletmelerinin kapatılmasını engellemek için çeşitli tedbirler almak, Karabük Demir-Çelik işletmelerini modernize etmek, organize sanayi bölgeleri kurmak, seracılığı, meyveciliği ve besiciliği desteklemek de projenin amaçlarındandır.

Kıbrıs Su Temini Projesi: Anamur'daki Dragon Çayı'nın suyu üzerine yapılan Alaköprü Barajı ile tutulup toplam 100 km boru ile Kıbrıs'ta yapılan Geçitköy Barajı'na taşınmaktadır.

KARADENİZ BÖLGESİ

**TÜRK DÜŞÜNCE
TARİHİ VE DEVLET
FELSEFESİ**

İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK DÜŞÜNCESİ

İLK TÜRKLERDE DEVLET VE DÜŞÜNCE

- Türk tarihinde ilk siyasi teşekküllü Asya (Büyük) Hun Devleti'dir.
- Diğer bir deyişle tarihte Türklerin kurduğu ilk büyük devlet Asya Hun Devleti'dir.
- Hunların siyasi varlığı önce Orta Asya'nın doğusunda, daha sonra Afganistan ve Batı Türkistan'da son olarak da Avrupa'da görülmüştür.
- Orta Asya'nın doğusunda hüküm süren diğer Türk devletler ise Tabgaçlar, Kök Türkler ve Uygurlar tarafından kurulmuştur.
- Kavimler Göçü'nün ardından bugünkü Macaristan topraklarında kurulan Avrupa Hun Devleti Avrupa siyasetinde büyük rol oynadı.
- Hunların ardından Doğu Avrupa'da Avarlar, Bulgarlar, Peçenekler, Uzlar, Hazarlar, siyasi olarak varlıklarını sürdürdüler.
- Peçenekler devlet kuramadan topluluk halinde yaşadılar.
- Bu devletler eski Türk geleneği olan boy sistemine göre yaşadılar.
- Türk tarihinde Museviliği kabul eden tek Türk devleti olan Hazarlar buna rağmen benliklerini korudular.
- Bir kısmı ise yerleşik hayata geçtikleri için şehir kültürüne uydular.
- Türklerin çoğunun boylar halinde yaşamaları onların yok olmalarını engelledi.
- Yusuf Has Hacip tarafından 1069'da yazılan Kutadgu Bilig ve Kaşgarlı Mahmud tarafından 1074'te kaleme alınan Divanü Lügati't-Türk, Türk düşünce tarihinin hem İslam öncesine hem sonrasına siyasi ve sosyal açıdan ışık tutmaktadır.

Türklerde Devleti Ortaya Çıkarıcı Düşünce

- İlk Türk toplulukları bozkır kültürü içinde yaşadıkları için hayatlarını su kaynakları, otlaklar, yaylak-kışlak hayat tarzı belirlemiştir.
- Türkler bu hayat tarzında boylar halinde yaşamışlardır.
- Her boy belli bir nüfusa, geçim kaynağı olan hayvanlara ve birlikte yaşadıkları bir alana sahiptiler.
- Göçebe yaşayan ilk Türkler yaşamaya uygun alanlara ulaştıklarında yerleşik hayata geçmiş ve şehirler kurarak, yeni hayat tarzı meydana getirmişlerdir.
- Yerleşik hayatın getirdiği ekonomik faaliyet olan tarım la uğraşarak hem tahıl hem de meyve-sebze yetiştirdiler.
- Türklerde oğuş denilen aile, toplumun en küçük yapı taşı oluştururdu.
- Kurulan ilk Türk devletleri, boy birliği şeklinde ortaya çıkmıştır.

İlk Türklerde Siyasi Düşüncenin Kaynağı

- İlk Türk devletleri kolay idare edilebilmesi için ikili teşkilat denilen doğu ve batı şeklinde iki kanada ayrılarak yönetilmiştir.
- Güneş doğudan doğduğu için doğu kanadı devletin merkezi sayılır, kağan doğu kanadında otururdu.
- Kağan, Gök Tanrı tarafından kendisine verilen yetki ile devleti yönetirdi.
- Bu anlayışa kut inancı denirdi. Kut kağanın bağlı bulunduğu hanedan üyeleri için de geçerliydi. Bu nedenle kağanın soyundan gelenlerin tahta çıkma hakkı vardı.
- Kağanın temel görevi Gök Tanrı adına yeryüzünün her tarafını hakimiyet altına alması idi.
- Bu anlayış cihan hakimiyeti ile ifade edilmiştir.

TÜRKLERDE TÖRE

- İlk Türk devletlerinde hukukun temelini ve kaynağını geleneklerden alan sözlü hukuk kuralları denilen "töre" oluşturmuştu.
- Töre; sosyal düzeni sağlayan örf, âdet, gelenek ve ahlaki değerlerden beslenerek ortaya çıkmıştır.
- Törenin oluşumunda; kut anlayışı ile kağanlar tarafından konulan kurallar, kurultaylarda alınan kararlar ve kağanın iradesiyle toplum içinde yavaş yavaş oluşan gelenekler etkili olmuştur.
- Kağanlar da dâhil olmak üzere bu töreye herkesin uyması zorunludur.
- Töre zamanın şartlarına göre değişebilirdi. Ancak değişmeyen hükümleri de vardı.
- Bunlar könlük (adalet), uzluk (iyilik, faydalılık), tuzluk (eşitlik), kişilik (insanlık) idi.
- Töre, Türk toplumunda gerek kağanın iktidarı gerekse devletin sürekliliği için önemli bir koşuldur.
- Devlet teşkilatlanmasında düzenleyici bir role sahip olan töre, kağanın hem keyfi hareket etmesini engellemiş hem de halkına adil davranması için bir kontrol mekanizması olmuştur.

İlk Türklerde Devlet (il) Yapılanması

- Eski Türk toplumunun sosyal yapısı; oğuş (aile), urug (aileler birliği), boy (ok), budun (millet) ve il (devlet) şeklinde birbirine sıkı sıkıya bağlı olan unsurlardan meydana gelmiştir.
- Budunların bir kağan etrafında bir araya gelmesiyle de il oluşmuştur.
- Türkler, devlete "el" veya "il" adını vermiştir. Devlet, yöneticilerle iş birliği yapan geniş halk kitlelerinin gayretleri ve katkıları sonucunda meydana gelmiştir.
- Dolayısıyla budun, devletin hem kurucusu hem de temel unsuru olmuştur.

TÜRK EĞİTİM TARİHİ

TÜRK EĞİTİM TARİHİNİN AMACI VE ÖNEMİ

- Eğitim tarihi, eğitimin zaman içinde izlediği yolu inceleyen bir bilim dalıdır. Eğitim bilimlerinin bir dalı olarak eğitim fakültelelerinde ve ilgili enstitülerde araştırılmaktadır.
- Tüm bilim dalları gibi eğitim bilimleri de kendi akademik geçmişini belgelemektedir. Türk eğitim tarihi, Türklerin eğitim alanındaki geçmişini araştırarak günümüz eğitim uygulama ve sorunlarına çözüm bulmak, geleceğe dönük planlama yapmak için yararlanabileceğimiz veriler sunar.

Türk Eğitim Tarihinin Kapsamı

- Toplumun Eğitim Anlayışı
- Eğitimle İlgili Her Tür Bilgi ve Belge
- Ders Araç ve Gereçleri
- Devletin Eğitim Politikası ve Eğitim Felsefesi
- Yaygın Eğitim Kurumları
- Eğitimle İlgili Kanun, Tüzük ve Yönetmelikler
- Öğretmenlerin Zaman İçinde Değişen Nitelikleri
- Ders Programları ve Kitapları
- Örgün Eğitim Kurumları
- Eğitim Kuramları ve Geliştirilen Eğitim Düşünceleri
- Eğitimle İlgili Nitel ve Nicel Sonuçlar

Eğitim ve öğretimle ilgili kavramların açıklanması, örneklendirilerek anlaşılmasının sağlanması, gerçekleştirilen eğitim uygulamalarının kavranması, dönemler arası benzerlik ve farklılıkların nedenlerinin açıklanması, günümüz uygulamalarının yorumlanması, bazı olgu, kavram, kurum, kuruluş ve anlayışların zaman içinde değişimi gibi konular Türk eğitim tarihinin kapsamına girer. Görülüyor ki Türk eğitim tarihinin konu kapsamı çok geniştir. Bunun nedenleri, eğitimin kapsamının geniş olması ve konuların uzun bir zaman kesiti içinde ele alınmasıdır.

TÜRK EĞİTİM TARİHİNİN KAPSAMI, AMACI VE ÖNEMİ

- Türk eğitim tarihi, Türklerin eğitim anlayış ve uygulamalarını inceleyerek dönemsel özellikleri ve zaman içinde ortaya çıkan farklılıkları belgelerle ortaya koyar. Dönemsel özellik ve farklılıkların değerlendirilmesi, günümüz eğitim sorunlarının daha iyi anlaşılmasına ve çözülmesine yardımcı olur.

TÜRK EĞİTİM TARİHİNİN DÖNEMLERİ

- Türk eğitim tarihinini dönemlere ayırmak, Hunlardan günümüze kadarki süreçte eğitimimizin seyrini daha iyi görebilmemizi sağlar.
- Türk toplumunu derinden etkilemiş olan iki olay; İslamiyet'in Türklerce kabulü ve cumhuriyetin ilanı Türk eğitim tarihi açısından da dönüm noktası olarak kabul edilmiştir.
- **Buna göre Türk eğitim tarihi üç ana döneme ayrılır:**
 - İlk Türk Devletlerinde Eğitim,
 - İslamiyet'in Kabulünden Sonra Türklerde Eğitim,
 - Cumhuriyet Döneminde Eğitim.

İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK DEVLETLERİNDE EĞİTİM

- Türk eğitim tarihi, bilinen ilk Türk toplumlarıyla başlar. İslamiyet öncesi dönemde Türk devletlerinden üçü ön plana çıkar: Hun, Kök Türk ve Uygur devletleri.
- Bunların eğitim görüş ve uygulamalarında görülen temel özellikler şunlardır:

İlk Türk Devletlerinde Eğitimin Temel Özellikleri

- Eğitim anlayışı ve uygulamaları toplumun yaşama biçiminin etkisiyle şekillenmiştir.
- Eğitimde toplumun töresi çok önemlidir.
- Bu dönemde örgün eğitim kurumlarının bulunduğunu gösteren kesin bir delil yoktur.
- Şiir, atasözü gibi sözlü edebiyat ürünlerinin halk eğitiminde önemli rolü vardır.
- Eski Türklerde mesleki eğitim önemlidir.
- Dışa dönük, akıncı, mert bir insan modeli olan "alp" tipine önem verilir.

ASYA HUN DEVLETİ'NDE EĞİTİM

- Asya Hun Devleti Dönemi, Türk eğitim tarihinde ilk belirgin uygulamaların görüldüğü zaman dilimidir.
- Özellikle Mete Han zamanında, güçlü bir orduyu ve güçlü bir toplumu hedefleyen, etkin ve disiplinli bir eğitim yaşamının bulunduğu bilinmektedir.
- Bir tür yaygın eğitim niteliği taşıyan bu yapının temel amaçları aşağıda verilmiştir:

ÖĞRETİM İLKE VE YÖNTEMLERİ

ÖĞRETİM İLKELERİ

HEDEFE GÖRELİK

- Öğrenme-öğretme sürecinde işe koşulan tüm uygulama, materyal, strateji, yöntem ve tekniklerin hedef davranışlara uygun, öğrencinin kazanımı elde etmesini sağlayacak nitelikte olmasıdır.
- › Coğrafya dersindeki “Türkiye’deki bitki örtüsü çeşitliliğini bilir ve haritada gösterir.” kazanımı için öğretmenin derse Türkiye’nin bitki çeşitliliğini gösteren bir haritayla gelmesi ve öğrencilerin Türkiye’deki bitki çeşitliliğini harita üzerinde göstermelerini sağlaması

ÖĞRENCİYE (BİREYE) GÖRELİK

- Öğrenme-öğretme sürecinde öğrencinin ilgi ve ihtiyaçlarının, yeteneklerinin, fizyolojik ve psikolojik özelliklerinin, bireysel farklılıklarının esas alınmasıdır.
- › Öğretmenin, henüz soyut işlemler yapabilecek düzeyde olmayan öğrencilere soyut kavramları somutlaştırarak anlatması

BİLİNENDEN BİLİNMEYENE

- Öğrenme-öğretme sürecinde öğrencinin önceki bilgi ve deneyimlerinden yola çıkılarak yeni bilgi ve deneyimlerin bu ön öğrenmeler üzerine inşa edilmesidir.
- › Tarih öğretmenin öğrencilere Osmanlı Devleti’nin kuruluşunu anlatırken konuyu, öğrencilerin daha önce öğrendiği Anadolu’daki Beylikler konusu üzerine temellendirmesi

KOLAYDAN ZORA (BASİTTEN KARMAŞIĞA)

- Öğrenme-öğretme sürecinde işlenen konularda önce basit, daha zor ve karmaşık içeriklerin verilmesidir.
- › Matematik öğretmenin çift basamaklı sayılarla çarpma işleminden önce tek basamaklı sayılarla çarpma işlemini öğretmesi

SOMUTTAN SOYUTA

- Öğrenme-öğretme sürecinde önce somut bilgilerin verilmesi, soyut kavramların bunlar üzerine öğretilmesidir.
- › İlkokulda dört işlem becerisi öğretilirken somut nesnelere (abaküs, sayı çubukları, fasulyeler vs.) kullanılması

YAKINDAN UZAĞA

- Öğrenme-öğretme sürecinde hem doğal hem de sosyal olarak öğrencilerin en yakın çevresinden yola çıkılmasıdır.

- › Osmanlı dönemine ait eserleri işleyen bir öğretmenin öncelikle okulun bulunduğu ilçedeki, ardından o ildeki ve son olarak da tüm ülkedeki Osmanlı eserlerini örnek olarak vermesi

YAŞAMA YAKINLIK (HAYATİLİK)

- Öğrenme-öğretme sürecinde kullanılan etkinliklerin, materyallerin, problemlerin vs. öğrencinin yaşamda karşısına çıkabilecek türden olmasıdır.
- › Fen bilimleri dersinde öğretmenin öğrettiği fotosentez konusunu anlatırken öğrencilerin evlerinde ya da bahçelerinde yetiştirdikleri bitkilerden örnekler vermesi

TRANSFER

- Öğrencilerin edinmiş oldukları bilgi ve becerilerin başka bir alana aktarılabilir nitelikte olmasıdır.
- › Bir öğrencinin okulda öğrendiği bir bilgiyi evde karşılaştığı bir sorunu çözmek için kullanması

AÇIKLIK (AYANİLİK)

- Derste kullanılan terim ve kavramların öğrencilerin kolayca anlayabilecekleri nitelikte olmasıdır.
- Açıklık ilkesi aynı zamanda öğrenmeyi kolaylaştırmak için materyaller kullanmayı, deneyler ve etkinlikler yapmayı da içerir.
- › Biyoloji dersinde öğretmenin kalbin yapısını sınıfa kasaptan aldığı gerçek bir hayvan kalbi getirerek anlatması

ETKİN KATILIM (İŞ/AKTİVİTE/YAPARAK YAŞAYARAK ÖĞRENME)

- Öğrencilerin, daha kalıcı öğrenmeler edinebilmeleri için, öğrenme-öğretme sürecine mümkün olduğunca çok duyu organıyla katılmalarının sağlanmasıdır.
- › Bir fen bilimleri öğretmenin, fotosentez olgusunu öğrencilerin okul bahçesinde bitki yetiştirerek gözlemlenmesini sağlaması

NOT

- Açıklık ilkesi ile etkin katılım ilkesine verilen örnekler birbiriyle karışabilmektedir. Öğretmenin gerçekleştirip öğrencilerin izlediği uygulama örnekleri (deney, gösteri vs.), açıklık; öğrencinin bizzat kendisinin gerçekleştirdiği uygulamalar ise etkin katılım ilkesine örnek oluşturur.

GÜNCELLİK (AKTÜALİTE)

- Öğretim sürecinde işlenecek konuların güncel sorun ve olayla ilişkilendirilerek ele alınmasıdır.
- › Döviz kurunun ülke ekonomisi üzerindeki etkilerini anlatan bir öğretmenin konuyla ilgili ürünlerin fiyatlarındaki değişimle ilgili güncel bir haberi sınıfta okuması

**05/06/2003 TARİHLİ
VE 2003/5753 SAYILI
BAKANLAR KURULU
KARARI**

BİRİNCİ BÖLÜM**Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar****Amaç ve kapsam: –Madde 1**

Bu Kararla, Türk kültürünün yurt dışında tanıtılması, yayılması ve korunması, yurt dışındaki vatandaşlarımız ve soydaşlarımızın kültürel bağlarının korunması, güçlendirilmesi ve dini konularda aydınlatılması ile Türk dilinin öğretilmesi amacıyla yurt dışına görevlendirilecek personelin unvanı, sayısı, nitelikleri, seçimleri, görev yerleri ve süreleri, izinleri, yurt dışındaki görevlerinin sona erdirilmesi ve diğer hususlara ilişkin esas ve usuller düzenlenmiştir.

Dayanak: –Madde 2

Bu Karar, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun ek 36 ncı maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar: –Madde 3

Bu Kararda geçen;

Komisyon: Bakanlıklararası Ortak Kültür Komisyonu'nu,

Yurt dışında görevlendirilen personel: 1'inci maddede belirtilen amacın gerçekleştirilmesini sağlamak üzere; öğretim üyesi, öğretim görevlisi, okutman, öğretmen ve din görevlisi olarak Bakanlıklararası Ortak Kültür Komisyonunca geçici olarak görevlendirilecek personeli, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM**BAKANLIKLARARASI ORTAK KÜLTÜR KOMİSYONUNUN KURULUŞU, ÇALIŞMA ESAS VE USULLERİ****Bakanlıklararası Ortak Kültür Komisyonunun kuruluşu: –Madde 4**

(Değişik: 2/5/2012-2012/3149 BKK) Dışişleri Bakanlığı'nın koordinatörlüğünde Maliye, Milli Eğitim ve Kültür ve Turizm Bakanlıkları ile Yurt dışı Türkler ve Akriba Topluluklar Başkanlığının yetkili temsilcilerinden oluşan Bakanlıklararası Ortak Kültür Komisyonu kurulmuştur. Diyanet İşleri Başkanlığı yetkili temsilcisi, din görevlilerine dair iş ve işlemlerde Komisyona iştirak eder.

Komisyon toplantılarına, gerekli görülmesi halinde diğer ilgili kurumlardan da temsilci çağrılabilir.

Bakanlıklararası Ortak Kültür Komisyonunun çalışma esas ve usulleri: –Madde 5

Yurt dışında görevlendirilecek personelin unvanı, sayısı, nitelikleri, seçim esas ve usulleri, görev yerleri ve süreleri, izinleri, yurt dışındaki görevlerinin sona erdirilmesi ve diğer hususlara ilişkin işler bu Karar esaslarına göre Komisyon tarafından yürütülür. İlgililerin görev sürelerinin uzatılması, görevlerinin sona erdirilmesi ve yurda geri çağrılmalarına ilişkin hususlarda personelin görev yaptığı yerdeki misyon şefinin görüşü de dikkate alınır.

Yurt dışında görevlendirilecek personelin; bu Kararda belirtilen esaslar çerçevesinde seçimleri, görevlerini ifada ihtiyaç duyulacak hizmet içi eğitimleri, ihtiyaç durumu göz önüne alınmak suretiyle Karara ekli Cetvelde belirtilen ülkelerde görev yerlerinin tespiti, gözetim ve denetimleri, 8'inci maddede belirtilen azami süreyi geçmemek üzere görevlendirme sürelerinin uzatılması ile izinlerin kullanılmasına ilişkin esas ve usuller Komisyonca belirlenir.

Bu Karar uyarınca Komisyona verilmiş olan görevler ile diğer hususların yürütülmesine ilişkin olarak Komisyonun çalışma esas ve usulleri, anılan kurumlarca müştereken tespit edilir. Komisyon kararları oy birliği ile alınır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM**BAKANLIKLARARASI ORTAK KÜLTÜR KOMİSYONUNCA YURT DIŞINDA GÖREVLENDİRİLECEK PERSONELİN SAYISI, NİTELİKLERİ, SEÇİM ESAS VE USULLERİ, GÖREV SÜRELERİ, AYLIKLARI, İZİNLERİ VE GERİ ÇAĞRILMALARI****Yurt dışında görevlendirilecek personelin sayısı: –Madde 6**

Komisyonca yurt dışında görevlendirilecek toplam personel sayısı 3.500'ü geçemez. Yurt dışında görevlendirilecek personelin, Komisyonun görüşü üzerine ülkelere göre sayı ve unvanlarını tespit etmeye Dışişleri ve Maliye Bakanlıkları müştereken yetkilidir.

Yurt dışında görevlendirilecek personelde aranılacak şartlar: –Madde 7

(Değişik: 25/1/2016-2016/8563 BKK) Yurt dışında görevlendirilecek personelde aşağıdaki genel ve özel şartlar aranır.

Genel şartlar;

- Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak,
- 657 sayılı Kanuna veya 11/10/1983 tarihli ve 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununa tabi olarak çalışıyor olmak (Vekil öğretmenler ve vekil imamlar ile sözleşmeli olarak çalıştırılanlar hariç),
- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 53'üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı 1 yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına ya da affa uğramış olsa bile devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık suçlarından mahkûm olmamak,
- Son 10 yılda haklarında uyarma ve kınama cezaları dışında disiplin cezası verilmemiş olmak,
- Askerlik hizmetini yapmış olmak veya askerlik hizmetinden muaf tutulmuş olmak,

**5682 SAYILI
PASAPORT KANUNU**

EDITÖR YAKINLARI

Giriş-çıkış kapıları: –Madde 1

Soru 1: Hangi kapılardan Türkiye'ye giriş ve çıkış yapılabilir? Gümrük kapılarının açılışında kimlerin görüşü alınır?

Cevap 1: Türk vatandaşları ve yabancılar, Cumhurbaşkanınca tayin edilen yolcu giriş-çıkış kapılarından Türkiye'ye giriş ve çıkış yapabilirler. Gümrük kapılarının açılışında ise İçişleri Bakanlığının görüşü alınır.

Pasaport veya pasaport yerine geçerli vesika zorunluluğu: –Madde 2

Soru 2: Türkiye'ye giriş yapmak isteyen bir yabancı, hangi belgeleri ibraz etmek zorundadır?

Cevap 2: Yolcu giriş-çıkış kapılarındaki polis makamlarına usulüne uygun ve muteber pasaport veya pasaport yerine geçerli bir vesika ibraz etmek zorundadır.

Soru 3: Pasaport yerine geçerli vesikalar konusunda karar verme yetkisini hangi bakanlıklara aittir?

Cevap 3: Pasaport yerine geçerli vesikalar konusunda karar verme yetkisi, İçişleri ve Dışişleri bakanlıkları müştereken almaktadır.

Pasaport veya vesikasız gelen Türk vatandaşları: –Madde 3

Soru 4: Türkiye sınırlarına pasaport veya vesikasız gelen bir Türk vatandaşı, hangi belgeleri göstererek Türkiye'ye kabul edilebilir?

Cevap 4: Türkiye sınırlarına pasaport veya vesikasız gelen bir Türk vatandaşı, Türkiye Cumhuriyeti nüfus hüviyet cüzdanlarını veya hüviyet varakalarını ibraz ettiği takdirde veya nüfus hüviyet varakasından başka vesika veya delil göstererek polis tarafından takdir edilen belgelerin kıymeti sonucunda Türk vatandaşı olduklarına kanaat getirilmesi halinde Türkiye'ye kabul edilebilir.

Soru 5: Pasaport veya vesikasız gelen bir Türk vatandaşı, vatandaşlığı en seri vasıta ile usulü veçhile nasıl sabitleyebilir?

Cevap 5: Pasaport veya vesikasız gelen bir Türk vatandaşı, vatandaşlığı en seri vasıta ile usulü veçhile sabit oluncaya kadar icap ederse en yakın idare merkezine gönderilerek mahalli mülkiye amirinin göstereceği yerde oturtulabilir.

Soru 6: Türkiye Cumhuriyeti sınırlarından pasaportsuz olarak giren Türk vatandaşlarına hangi ceza verilir?

Cevap 6: Türkiye Cumhuriyeti sınırlarından pasaportsuz olarak giren Türk vatandaşlarına bin Türk Lirasından üç bin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir. Ayrıca, Türk vatandaşlığı sabit olmayan kişiler geri çevrilir.

**1 SAYILI CUMHURBAŞKANLIĞI
KARARNAMESİNİN (MEB)**

1 SAYILI CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİNİN MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI ON BİRİNCİ BÖLÜMÜ

BÖLÜM 1

I. KISIM

Cumhurbaşkanlığı Makamı

Milli Eğitim Bakanlığı: –Madde 301

Soru 1: Milli Eğitim Bakanlığı'nın görevleri nelerdir?

Cevap 1: Milli Eğitim Bakanlığı'nın görevleri, okul öncesi, ilk ve orta öğretim çağındaki öğrencileri bedenî, zihnî, ahlakî, manevî, sosyal ve kültürel nitelikler yönünden geliştiren ve insan haklarına dayalı toplum yapısının ve küresel düzeyde rekabet gücüne sahip ekonomik sistemin gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatarak geleceğe hazırlayan eğitim ve öğretim programlarını tasarlamak, uygulamak, güncellemek; öğretmen ve öğrencilerin eğitim ve öğretim hizmetlerini bu çerçevede yürütmek ve denetlemek olarak belirlenmiştir.

Soru 2: Milli Eğitim Bakanlığı'nın amacı nedir?

Cevap 2: Milli Eğitim Bakanlığı, okul öncesi, ilk ve orta öğretim çağındaki öğrencilerin bedenî, zihnî, ahlakî, manevî, sosyal ve kültürel nitelikler yönünden geliştirilmesini sağlayarak, insan haklarına dayalı toplum yapısının ve küresel düzeyde rekabet gücüne sahip ekonomik sistemin gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatarak geleceğe hazırlayan eğitim ve öğretim programlarını tasarlamak, uygulamak, güncellemek; öğretmen ve öğrencilerin eğitim ve öğretim hizmetlerini bu çerçevede yürütmek ve denetlemek amacını taşımaktadır.

Soru 3: Milli Eğitim Bakanlığı, hangi öğrencilerin gelişimine odaklanır?

Cevap 3: Milli Eğitim Bakanlığı, okul öncesi, ilk ve orta öğretim çağındaki öğrencilerin bedenî, zihnî, ahlakî, manevî, sosyal ve kültürel nitelikler yönünden geliştirilmesine odaklanır.

Soru 4: Milli Eğitim Bakanlığı'nın hangi görevleri arasında özel yetenekli öğrencilerin eğitimi de yer almaktadır?

Cevap 4: Milli Eğitim Bakanlığı'nın görevleri, Madde 301'de belirtilmektedir. Bu görevler arasında özel yetenekli öğrencilerin eğitim ve öğretimi de yer almaktadır. Madde 301'e göre, Milli Eğitim Bakanlığı özel yetenek sahibi kişilerin bu niteliklerini koruyucu ve geliştirici özel eğitim ve öğretim programlarını tasarlamak, uygulamak ve uygulanmasını koordine etmekle sorumludur. Bakanlık, özel yetenekli öğrencilerin potansiyellerini tam olarak geliştirebilecekleri eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanması için çalışmalar yürütmektedir. Bu amaçla, özel yetenekli öğrencilerin tespiti, sınıflandırılması, eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanması ile ilgili çalışmalar yürütülmektedir.

Teşkilat: –Madde 302

Soru 5: Milli Eğitim Bakanlığı'nın kaç teşkilatı bulunmaktadır?

Cevap 5: Milli Eğitim Bakanlığı'nın üç teşkilatı bulunmaktadır. Bu teşkilatlar merkez, taşra ve yurt dışı teşkilatlarıdır.

Soru 6: Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak çalışan bir öğretmen, yurt dışı teşkilatında görev almak istemektedir. Bu durumda öğretmenin hangi teşkilata başvurması gerekmektedir?

Cevap 6: Öğretmenin yurt dışı teşkilatında görev almak istemesi durumunda, Milli Eğitim Bakanlığı'nın yurt dışı teşkilatına başvurması gerekmektedir. Bakanlık, merkez ve taşra teşkilatlarının da yer aldığı üç tane teşkilattan oluşmaktadır ve yurt dışı teşkilatı da bu üç teşkilattan biridir. Yurt dışı teşkilatına başvurması gerekmektedir.

Hizmet birimleri: –Madde 303

Soru 7: Milli Eğitim Bakanlığı'nın hizmet birimleri nelerdir?

Cevap 7: Milli Eğitim Bakanlığı'nın hizmet birimleri şunlardır:

- Temel Eğitim Genel Müdürlüğü,
- Ortaöğretim Genel Müdürlüğü,
- Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü,
- Din Öğretimi Genel Müdürlüğü,
- Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü,
- Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü,
- Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü,
- Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü,
- Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü,
- Yükseköğretim ve Yurt Dışı Eğitim Genel Müdürlüğü,
- Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü,
- Personel Genel Müdürlüğü,
- Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü,
- Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü,
- Bilgi İşlem Genel Müdürlüğü,
- İnşaat ve Emlak Genel Müdürlüğü,
- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı,
- Teftiş Kurulu Başkanlığı,
- Strateji Geliştirme Başkanlığı,
- Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği,
- Özel Kalem Müdürlüğü.

Soru 8: Hangi hizmet birimi eğitim ve öğretimin teknoloji ile desteklenmesine yönelik faaliyetlerden sorumludur?

Cevap 8: Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü eğitim ve öğretimin teknoloji ile desteklenmesine yönelik faaliyetlerden sorumludur.

ULUSLARARASI KURULUŞLAR

EDITÖR YAKINLARI

ULUSLARARASI KURULUŞLAR

AVRUPA KONSEYİ (CE)

Kuruluş: 5 Mayıs 1949

Merkezi: Strazburg (Fransa)

Üye Ülkeler: 46 üye ülkesi vardır.

Amaçları

- İnsan hakları, hukukun üstünlüğü ve çoğulcu demokrasi ilkele-rini korumak ve güçlendirmek
- Irkçılık, hoşgörüsüzlük ve yabancı düşmanlığı, sosyal dış-lanma, uyuşturucu madde ve çevre konularındaki sorunlara çözüm aramak
- Avrupa kültürel benliğinin oluşmasına ve gelişmesine katkıda bulunmak

Türkiye, kurucu üyelere dendir.

Gözlemci Üyeler: ABD, Japonya, Kanada, Meksika, Vatikan

Avrupa Konseyi'nin belkemiğini oluşturan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) ise 4 Kasım 1950'de Roma'da imzalanmış-tır.

AVRUPA GÜVENLİK VE İŞBİRLİĞİ TEŞKİLATI (AGİT)

Kuruluş: 1975 Helsinki Nihai Senedi - Kurumsal 1995

Merkezi: Viyana (Avusturya)

Üye Ülkeler: 57 üye ülkesi vardır.

Amaçları

- Soğuk Savaş Döneminde bloklar arasındaki diyalog zeminini artırmak amacıyla kurulmuştur.
- 1994'te Budapeşte Zirvesi'nde uluslararası örgüte dönüşmüştür.

EKONOMİK İŞBİRLİĞİ TEŞKİLATI (EİT)

Kuruluş: 1985

Merkezi: Tahran (İran)

Üye Ülkeler: Türkiye, İran, Pakistan (kurucu üyeler) ile Afganis-tan, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Tacikistan ve Türkmenistan

Amaçları

- Üye ülkelerin kalkınmalarına katkıda bulunmak
- EİT bölgesi içindeki ticari engelleri kaldırmak ve bölge içi tica-reti geliştirmek

- EİT bölgesinin küresel pazarlarla bütünleşmesini teşvik etmek
- Üye ülkeler arasındaki kültürel ve tarihi bağları güçlendirmek

Türkiye, kurucu üyelere dendir.

Genel Sekreteri: Khusrav Noziri (Tacikistan)

EKONOMİK İŞ BİRLİĞİ VE GELİŞME TEŞKİLATI
(OECD)

Kuruluş: 30 Eylül 1961

Merkezi: Paris (Fransa)

Üye Ülkeler: 37 üye ülkesi vardır.

Amaçları

- Ekonomik büyüme, mali istikrar, ticaret ve yatırım, teknoloji, yenilik, girişimcilik ve kalkınma alanlarında iş birliği yoluyla refahın sağlanması ve yoksullukla mücadele konularında hükü-metlere yardımcı olmak
- Herkes için iş imkânı yaratılması ve sosyal eşitlik ile etkin ve sağlıklı bir yönetim gerçekleştirilmesi;
- Yeni gelişme ve sorunları anlamak ve bunlara çözüm üretmek konularında hükümetlere tavsiyelerde bulunmaktır.

Türkiye, kurucu üyelere dendir.

Genel Sekreteri: José Ángel Gurría (Meksika)

İSLAM İŞBİRLİĞİ TEŞKİLATI (İİT)

Kuruluş: 25 Eylül 1969

Merkezi: Cidde (Suudi Arabistan)

Üye Ülkeler: 57 üye ülkesi vardır.

Amaçları

- Üye Devletler arasında iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmek
- İslam Dünyasının hak ve çıkarlarını korumak

Türkiye, kurucu üyelere dendir.

Gözlemci Üyeler: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Bosna-Her-sek, Orta Afrika Cumhuriyeti, Rusya, Tayland.

Genel Sekreteri: Yusuf Bin Ahmed el Useymim

Suriye'nin üyeliği 14-15 Ağustos 2012 tarihlerinde Mekke'de düzenlenen 4. Olağanüstü İİT Zirvesi'nde askıya alınmıştır.

GENEL KÜLTÜR

EDİTÖR YAYINLARI

ÖZEL GÜNLER VE HAFTALAR

Ocak	<p>Yeni Yıl (Yılbaşı): 1 Ocak</p> <p>Gazeteciler Günü: 10 Ocak</p> <p>Dünya Gümrük Günü: 26 Ocak</p> <p>Enerji Tasarrufu Haftası: 11- 18 Ocak</p>	<p>Uluslararası Uyuşturucu Kullanımı ve Kaçakçılığı İle Mücadele Günü: 26 Haziran</p> <p>Dünya Çevre Günü: 5 Haziran</p> <p>Çevre Koruma Haftası: Haziran Ayının 2. Haftası</p>	Haziran
Şubat	<p>Sivil Savunma Günü: 28 Şubat</p>		
Mart	<p>İstiklâl Marşı'nın Kabulü ve Mehmet Akif Ersoy'u Anma Günü: 12 Mart</p> <p>Tıp Bayramı: 14 Mart</p> <p>Çanakkale Zaferi: 18 Mart</p> <p>Şehitler Günü: 18 Mart</p> <p>Uluslararası Irk Ayırımı İle Mücadele Günü: 21 Mart</p> <p>Nevruz Bayramı: 21 Mart</p> <p>Orman Haftası: 21-26 Mart</p> <p>Dünya Su Günü: 22 Mart</p> <p>Dünya Tiyatrolar Günü: 27 Mart</p> <p>Bilim ve Teknoloji: Haftası 8 - 14 Mart</p> <p>Dünya Kadınlar Günü: 8 Mart</p>	<p>Kabotaj ve Deniz Bayramı: 1 Temmuz</p> <p>Demokrasi ve Millî Birlik Günü: 15 Temmuz</p> <p>Gazeteciler ve Basın Bayramı: 24 Temmuz</p>	Temmuz
		<p>Zafer Bayramı: 30 Ağustos</p>	Ağustos
		<p>Gaziler Günü: 19 Eylül</p> <p>Türk Dil Bayramı: 26 Eylül</p> <p>Dünya Turizm Günü: 27 Eylül</p>	Eylül
Nisan	<p>Kanserle Savaş Haftası: 1- 7 Nisan</p> <p>Dünya Otizm Farkındalık Günü: 2 Nisan</p> <p>Turizm Haftası: 15 - 22 Nisan</p> <p>23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı: 23 Nisan</p> <p>Dünya Kitap Günü: 23 Nisan</p> <p>NATO Günü: 4 Nisan</p> <p>Dünya Sağlık Günü: 7 Nisan</p>	<p>Dünya Gıda Günü: 16 Ekim</p> <p>Birleşmiş Milletler Günü: 24 Ekim</p> <p>Cumhuriyet Bayramı: 29 Ekim</p> <p>Hayvanları Koruma Günü: 4 Ekim</p> <p>Dünya Mimarlık Günü: 4 Ekim</p> <p>Uluslararası (Dünya) Öğretmenler Günü: 5 Ekim</p>	Ekim
		<p>Türk Harf Devrimi Haftası: 1 - 7 Kasım</p> <p>Atatürk Haftası: 10 - 16 Kasım</p> <p>Dünya Felsefe Günü: 20 Kasım</p> <p>Çocuk Hakları Günü: 20 Kasım</p> <p>Öğretmenler Günü: 24 Kasım</p>	Kasım
Mayıs	<p>İşçi Bayramı: 1 Mayıs</p> <p>Engelliler Haftası: 10 - 16 Mayıs</p> <p>İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası: 4-10 Mayıs</p> <p>Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı: 19 Mayıs</p> <p>İstanbul'un Fethi: 29 Mayıs</p>	<p>Dünya Özürlüler Günü: 3 Aralık</p> <p>Türk Kadınına Seçme ve Seçilme Hakkının Verilişi: 5 Aralık</p> <p>Dünya İnsan Hakları Günü: 10 Aralık</p>	Aralık

EDITÖR YAYINLARI

İvedik Organize Sanayi 1518 Sok. Matbaacılar Sitesi
Mat-Sit İŐ Merkezi No.:2/20 Yenimahalle / ANKARA
Telefon: 0 312 384 20 33 Belgegeçer: 0312 342 23 58
WhatsApp: 0 505 925 57 81
www.editoryayinevi.com | bilgi@editoryayinevi.com

9 786052 805671